

Розділ 2

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Світлана БУРДЕНЮК

викладач економічних дисциплін,
Кам'янець-Подільський коледж харчової промисловості НУХТ,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Рудик В.К.**

д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОЦІНКА СТАНУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Недержавне пенсійне забезпечення відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні гідного рівня життя громадян після виходу на пенсію, а також забезпечує економічний розвиток країни, оскільки сформовані фонди за рахунок внесків вкладників є стабільним джерелом інвестицій.

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні бере початок з 2005 року і ставить за мету доповнити солідарну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та забезпечити гідний рівень життя громадянам після виходу на пенсію. В основу її діяльності покладено чотири базові принципи функціонування:

1. Добровільна участь у недержавному пенсійному фонді з метою додаткового накопичення коштів до настання пенсійного віку.

2. Економічна та соціальна зацікавленість роботодавців і працівників у недержавному пенсійному забезпеченні.

3. Інвестиційна діяльність не може бути інтересом вкладників, так як метою інвестування активів є, перш за все, збереження заощаджень громадян у пенсійних активах.

4. Необхідність державного регулювання і контролю за діяльністю недержавних пенсійних фондів (НПФ) [1].

Щоб запобігти майбутньої пенсійної кризи, громадянам України треба зосередити увагу на формуванні пенсійних заощаджень. Систему індивідуальних пенсійних заощаджень можна запроваджувати лише за наявності певних передумов. По-перше, населенню треба добре розуміти недержавні фінансові установи та інструменти й довіряти їм. По - друге, мають бути надійні фінансові інструменти та фінансові ринки для стимулювання внутрішніх інвестицій і створення робочих місць. По-третє, зважаючи на високі адміністративні вимоги накопичувальної системи, приватний сектор повинен мати значний адміністративний потенціал) [2].

Аналізуючи стан недержавного пенсійного забезпечення треба зазначити, що станом на 31.12.2019 р. в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 65 недержавні пенсійні фонди (далі – НПФ) та 22 адміністратори НПФ (довідково: станом на 31.12.2018 р. у Державному реєстрі налічувалось 62 НПФ та 22 адміністратори).

Станом на 31.12.2019 р. адміністраторами недержавних пенсійних фондів укладено 77,1 тис. шт. пенсійних контрактів, що

більше на 12,1% (8,3 тис. шт.) порівняно зі станом на 31.12.2018 р., структура яких наступна:

- з вкладниками – фізичними особами – 70,2 тис. шт.;
- з вкладниками фізичними особами-підприємцями – 0,1 тис. шт.;
- з вкладниками – юридичними особами – 6,8 тис. шт.

Загалом кількість вкладників станом на 31.12.2019 р. збільшилася порівняно з аналогічним періодом 2018 року на 28,4% (17,7 тис. вкладників) та станом на 31.12.2018 р. порівняно з аналогічним періодом 2017 року кількість вкладників збільшилася на 18,9% (9,9 тис. вкладників).

Загальний дохід, отриманий від інвестування пенсійних активів, станом на 31.12.2019 р. становив 2 200,0 млн. грн., збільшившись у порівнянні зі станом на 31.12.2018 р. на 432,3 млн. грн., або на 24,5% [3].

Законопроект «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» № 2683 від 27.12.2019 р. пропонує створення централізованої системи накопичувальних пенсій, який має базуватися на чотирьох ключових суб'єктах: Державна фіскальна служба (виконуватиме функцію контролю за сплатою пенсійних внесків), Пенсійний фонд України (оскільки сьогодні він відповідає за збір і адміністрування ЄСВ, цілком логічно додати ПФУ функцію збору пенсійних внесків), Центральний адміністратор (виконуватиме функцію адміністрування пенсійних рахунків, управління пенсійними виплатами і розрахунку вартості пенсійних активів) і Пенсійне казначейство (як суб'єкт, який акумулює внески і визначає відносини з обслуговуючими компаніями). Така модель дає змогу за рахунок ефекту масштабу досягнути найбільшої економії на витратах.

Законопроектом передбачається встановити обов'язкову участь у системі накопичувального пенсійного забезпечення всіх категорій працюючих осіб до досягнення ними пенсійного віку та залучення роботодавців до сплати пенсійних внесків на паритетних засадах. Так, роботодавці сплачуватимуть 2% від розміру заробітної плати працівників, а учасники системи (працюючі особи) сплачуватимуть внески у розмірі 1 відсоток від заробітної плати (доходу). За бажанням працівника, розмір його самостійних внесків може бути збільшено. Роботодавець зобов'язаний пропорційно доповнювати внески працівника власними внесками в розмірі до 5% від суми заробітної плати такого працівника. Фізособи-підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування, зможуть сплачувати накопичувальні внески на добровільних засадах.

Законопроектом запропонована комбінована модель функціонування системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка передбачає акумулювання внесків у Пенсійному казначействі, залучення Центрального адміністратора для здешевлення та консолідації послуг з адміністрування персоніфікованих рахунків учасників Пенсійного казначейства, а також в недержавних пенсійних фондах, допущених до діяльності у другому рівні пенсійної системи шляхом авторизації [4].

Таким чином, саме запровадження загальнообов'язкової накопичувальної складової пенсійного забезпечення дозволить підвищити рівень соціального захисту людей пенсійного віку та залучити потужний внутрішній довгостроковий інвестиційний ресурс, що сприятиме збільшенню інвестицій в економіку нашої держави.

Перелік використаних джерел:

1. Павловська Л.Д., Мрачковська Н.К. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні. Ефективна економіка. 2019. №10. URL: www.economy.nauka.com.ua.
2. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка і рекомендації: Київ. Україна. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», липень 2019 р.
3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2019. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-nederzhavnoho-pensiinoho-zabezpechennia-Ukrainy.html>.
4. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» № 2683 від 27.12.2019 р. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/JI01073A.html.